

Tešanj:

Prevenција nasilja u porodici i nasilja nad ženama na listi prioriteta Mreže za rodnu ravnopravnost Saveza općina i gradova FBiH

Piše: Slađan Tomić

Photo: Vlado Cubak i SOG FBiH

Općina Tešanj kao jedna od vodilja lokalnim samoupravama koje jačaju ili uspostavljaju lokalni odgovor na nasilje nad ženama i djevojčicama i nasilje u porodici. Lokalni nivo vlasti u Bosni i Hercegovini prepoznat je kao jedan od ključnih aktera u prevenciji i odgovoru na nasilje u porodici i nasilje nad ženama. Iako su mehanizmi za ravnopravnost spolova prisutni na svim nivoima vlasti i podržani dugogodišnjim angažmanom međunarodnih organizacija i civilnog društva, nasilje nad ženama i dalje ostaje jedan od najozbiljnijih izazova bh. društva. Alarmanтни podaci govore da je svaka druga žena u BiH doživjela neki oblik nasilja, dok sve učestaliji slučajevi femicida dodatno pojačavaju hitnost djelovanja.

Upravo zbog toga, ova tema zauzima sve važnije mjesto u lokalnim politikama, a među općinama koje ulažu napore u osmišljavanje i provođenje konkretnih mjera ističe se i Općina Tešanj.

Kroz izradu Lokalnog gender akcionog plana i aktivnosti na terenu, lokalna samouprava radi na uspostavljanju održivog odgovora na nasilje nad ženama i nasilje u porodici.

Hasan Plančić, stručni saradnik za mjesne zajednice i član tima za provedbu Gender akcionog plana Općine Tešanj pojašnjava da je jedna od najbitnijih aktivnosti proisteklih iz Gender akcionog plana donošenje Protokola o postupanju u slučaju nasilja u porodici.

Cilj ovog dokumenta je efikasnije djelovanje na sprečavanju nastanka nasilja, efikasnijoj zaštiti žrtava nasilja i sankcionisanju počinitelaca nasilja u porodici.

Protokol su potpisali predstavnici svih institucija uključenih u rješavanje slučajeva nasilja u porodici, a njegovu implementaciju prate članovi multidisciplinarnog tima koji čine predstavnici centra za socijalni rad, policije, doma zdravlja, centra za mentalno zdravlje, općine i suda.

Rezultati se već vidljivi, a jedan od njih su sveobuhvatnije mjere prema počiniteljima nasilja.

“Ranije su to bile samo zabrane pristupa, a sada imamo i psiho-socijalne tretmane nasilnika”, pojašnjava Plančić.

Ponosan je na činjenicu da je izrada i postavljanje hodograma za prijavljivanje nasilja u zdravstvenim ustanovama osvijestila žrtve nasilja o njihovim pravima.

“Imali smo situaciju kada je žena došla u prostorije službe hitne medicinske pomoći i žalila se na bolove i povrede za koje je rekla da su nastale usljed pada. Dok je čekala doktoricu zagledala se u hodogram na zidu i doktoricu je pitala da li su koraci postupanja za prijavu nasilja zaista takvi”, prisjeća se Plančić.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON

OPĆINA TEŠANJ

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON

OPĆINA TEŠANJ

GRADSKO PRAVOBRANILAŠTVO

Hasan Plančić: We have secured
two social housing units for
accommodating victims of violence

Kada je dobila potvrđan odgovor i garanciju doktorice da koraci tokom prijave nasilja neće biti preskočeni, priznala je da povrede na njenom tijelu nisu posljedica pada.

“Odlučila se da prijavi nasilje u porodici, počinioca i ušla je u sistem zaštite”, ističe Plančić.

Tijekom razvoja i implementacije Gender akcionog plana (GAP) Općine Tešanj, značajna pažnja posvećena je i sistemu zaštite preživjelih nasilja i dostupnosti servisa podrške. Općina Tešanj, kao i brojne druge zajednice u BiH, nemaju na prostoru lokalne zajednice registrovanu sigurnu kuću, ali u postupku smještanja u najbližu sigurnu kuću na prostoru Federacije BiH, imaju opciju obezbjeđivanja sigurnog smještaja, odnosno stanova za privremeni boravak. Ovaj mehanizam koji lokalne samouprave mogu obezbjeđiti predstavljen je na godišnjoj konferenciji oba Saveza općina i gradova u BiH i Asocijacije lokalnih vlasti i regiona Švedske (SALAR) kao primjer dobre prakse djelovanja i rada lokalne samouprave.

Inicijativa je uvrštena i u kampanju Saveza općina i gradova Federacije BiH iz 2024. godine “Po jedno rješenje” kojim su se lokalne samouprave pozvale da u lokalne politike uvedu bar po jedno rješenje koje će djelovati u oblasti prevencije i odgovora na nasilje nad ženama i nasilje u porodici.

Jedan od segmenata na kojem Tešanj nastoji unaprijediti podršku odnosi se na period nakon izlaska iz sigurne kuće. Kroz saradnju s drugim akterima, općina je uključena u procese koji ženama koje su preživjele nasilje omogućavaju pristup zapošljavanju i većoj ekonomskoj stabilnosti. „To je najbitnije, žrtvi dati sigurnost i podršku da zna da se ne mora vratiti u domaćinstvo počiniocu kako ne bi ponovo postala žrtva nasilja“, kaže Hasan Plančić iz Općine Tešanj.

Photo: Pexels

Prevenција u zajednici: edukacija, rad sa počiniocima i saradnja institucija kao temelj lokalnog odgovora

Almira Prnjavorac, sekretarka općinskog Multidisciplinarnog tima i predsjednica tima za izradu Gender akcionog plana 2025. -2029. kaže kako Općina Tešanj mnogo pažnje posvećuje i prevenciji nasilja. Njihove aktivnosti usmjerene su na edukacije u mjesnim zajednicama, školama i predškolskim ustanovama.

„Uvidjeli smo da su vrtići često zanemareni u ovim procesima, a od te dobi kreće sve.”, naglašava Prnjavorac ističući značaj edukacije predškolskog osoblja u radu sa djecom i rada sa djecom koja pokazuju nasilne obrasce ponašanja već u predškolskom uzrastu.

Formiranjem multidisciplinarnog tima, dodatno je osvijetljena činjenica da mnoge žene nisu bile svjesne da postoje jasno

propisane procedure za postupanje nakon prijave nasilja, niti da imaju pravo na podršku institucija.

„Žene sada znaju da nadležni ne mogu ignorisati nasilje. Ranije, nažalost, ni mnogi ljekari nisu bili obučeni da prepoznaju nasilje, pa smo organizovali edukacije za ljekare porodične medicine – kako da ga prepoznaju i kako da upute žrtve da potraže pomoć,“ ističe Prnjavorac.

Multidisektorski tim sastaje se preiodično, analizira funkcionisanje Protokola o postupanju u slučaju nasilja u porodici, rješava i analizira pojedinačne slučajeve i podnosi izvještaje općinskom vijeću i načelniku. Osnivanjem tima prepoznata je i potreba za radom s počiniocima nasilja, kao oblikom prevencije.

„Rad sa počiniocima nasilja smatramo oblikom prevencije, jer se fokusiramo na sprječavanje ponavljanja nasilja,“ kaže Mersiha Barjaktarević, članica tima i koordinatorica u Centru za mentalno zdravlje.

Sekretarka općinskog Multidisciplinarnog
tima: Prevencija nasilja počinje edukacijom

Barjaktarević: Rad sa počiniocima nasilja je
prevencija budućeg nasilja

Nakon što sud izda rješenje o izricanju zaštitne mjere obaveznog psihosocijalnog tretmana, Centar za socijalni rad Tešanj preuzima praćenje izvršenja mjere, dok Centar za mentalno zdravlje provodi sam tretman, pojašnjava Barjaktarević procedure za rad sa počiniocima nasilja.

„Rješenje dolazi do mene, a ja potom obavještavam imenovano lice u Centru za socijalni rad koje kontaktira počinioca nasilja i upućuje ga na tretman. Organizujem mu termin i prvo javljanje kod psihijatra, gdje mu se jasno daje do znanja da je obavezan prisustvovati tretmanu. U praksi, to zaista počinje da daje rezultate, počinioci dolaze, a tretman se odvija prema planu“, kaže Barjaktarević.

Prema njenim riječima, iskustvo od tri godine rada po Protokolu pokazuje da većina počinilaca poštuje izrečene mjere, što može biti presudno za prevenciju ponovljenog nasilja.

Multisektorski pristup ključan je za učinkovit odgovor na nasilje nad ženama i djevojčicama, naglašava i Sabahudin Omerbašić, direktor Centra za socijalni rad Tešanj. Kako kaže, nijedna osoba, bez obzira na znanje i angažman, ne može sama nositi teret borbe protiv nasilja.

„Jedan čovjek ne može zaustaviti nasilje. Neophodno je zajedničko djelovanje više institucija, svaka u okviru svojih nadležnosti. Samo tako možemo povećati kvalitet rada i pravovremeno reagovati“, poručuje Omerbašić.

Centar za socijalni rad jedna je od prvih adresa na koju žrtve prijavljuju nasilje, a iz ovog centra poručuju da je upravo rana prijava ključna za pokretanje zaštitnih mehanizama i pružanje potrebne podrške.

Direktor Centra za socijalni rad: Jedan
čovjek se ne može boriti protiv nasilja

Zajedničko učenje i podrška: kako savez jača lokalne kapacitete

Uz podršku vlada Švedske i Švicarske, SALAR International je predvodio implementaciju projekta Jačanje Saveza općina i gradova u BiH, zajedno sa Savezom općina i gradova FBiH i Savezom opština i gradova RS kao partnerskim organizacijama u implementaciji. Kroz ovaj projekat uspostavljena je Mreža za rodnu ravnopravnost pri Savezu općina i gradova FBiH, u čijem radu općina Tešanj aktivno učestvuje od samog početka. Prevencija rodno zasnovanog nasilja bila je jedan od ključnih prioriteta Mreže, uz razmjenu praksi i unapređenje lokalnih politika rodne ravnopravnosti.

Selma Zulić Šiljak, saradnica na projektu za ravnopravnost spolova, naglašava kako je proces izgradnje Mreže zahtijevao senzibiliziran pristup, gdje su lokalne samouprave od početka bile uključene kao ravnopravni akteri.

Prema njenim riječima, projektni tim je od početka bio usmjeren na facilitaciju razmjene znanja i podrške, osluškujući potrebe članica, bilo kroz edukaciju, mentorstvo ili povezivanje iskusnijih predstavnika i predstavnica Općina sa onima koje su tek ulazile u ovu oblast. Tema nasilja nad ženama i nasilja u porodici, kako kaže, iz samih zajednica prepoznata je kao prioritetna, i upravo su lokalne samouprave insistirale da ova oblast bude u fokusu djelovanja Mreže.

Napredak je vidljiv, dok je na početku u rad Mreže bilo uključeno svega pet lokalnih zajednica, danas ih je gotovo 40. Za Mirelu Čaušević iz Stručne službe Saveza, ovaj rast pokazuje koliko je ravnopravnost spolova postala sistemska i sve značajnija oblast u razvoju lokalnih zajednica.

“Komponenta ravnopravnosti spolova značajno je ojačala Savez jer je otvorila prostor za unapređenje znanja, saradnju i razmjenu iskustava među članicama,” kaže Čaušević.

U tom duhu razvijena je i digitalna Platforma za rodnu ravnopravnost SOG FBiH koja članicama omogućava lak pristup resursima, primjerima dobre prakse i korisnim dokumentima. Ključnu ulogu Saveza Čaušević vidi u povezivanju zajednica, organizaciji edukacija i mentorskoj podršci onima koje su tek na početku izgradnje lokalnih mehanizama za ravnopravnost spolova.

“Rodna ravnopravnost je dio naše Strategije razvoja i Akcionog plana. Povezujemo općine i gradove, edukujemo izabrane vijećnike i vijećnice i povezujemo manje iskusne s onima koji su već razvili mehanizme i praksu,” pojašnjava ona.

Saradnja unutar Mreže je živa i dinamična, uz svakodnevnu komunikaciju, redovno se održavaju i formalni susreti, kao i tematski događaji uz učešće viših nivoa vlasti, Gender centra Federacije BiH i međunarodnih organizacija.

Ipak, izazovi su prisutni. graničeni resursi, posebno u manjim sredinama, te činjenica da se rodna

ravnopravnost još uvijek često tretira kao sporedna tema u lokalnim samoupravama, ostaju prepreke.

“Održavanje stalne motivacije i uključenosti članica zahtijeva konstantan rad i kreativne pristupe. No, sve veća uključenost i spremnost članica da dijele svoja iskustva ohrabruje nas da nastavimo dalje,” kaže Čaušević.

Selma Zulić Šiljak također ukazuje na značaj kontinuirane edukacije Mreže koja sada broji veliki broj lokalnih samouprava koje nisu bili dio prethodnih edukacija.

„Ono što je vidljivo i prioritetno u narednom periodu, jeste osigurati uvezanost i stabilnost Mreže, dodatnu edukaciju i jasne principe djelovanja. Mreža je izniknula iz značajno manje Radne grupe, trenutno je jedinstvena inicijativa u BiH sa brojčano najvećim brojem uključenih lokalnih samouprava, ali njen rast zahtijeva nastavak kontinuirane edukacije“, naglašava Zulić Šiljak.

Članovi i članice multidisciplinarnog tima iz Tešnja ističu da im je u svakodnevnom radu dragocjeno upravo znanje i iskustvo koje razmjenjuju putem Mreže Saveza. Ta povezanost, kažu, pomaže im da ostanu motivisani i da vjeruju da promjena, iako spora, jeste moguća posebno kada dolazi iz zajednice i temelji se na solidarnosti, umrežavanju i zajedničkom učenju.

NOTAR

TEŠANJ

